

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ה' / גליון קפב

ערש"ק פרשת נשא ה'תשס"ח

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת נשא, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קפב), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

325 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

הסברת מה שביאר רש"י טעם וכוונת קרבנות הנשיאים רק בהגיעו לקרבנות הנשיא השני; הטעם שחזר הכתוב ושנה את כל פרטי הקרבנות י"ב פעמים.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ח עמ' 41 ואילך)

יינה של תורה

הסברת השיטה שמצות התשובה איננה נחשבת במנין המצוות; עיקר ענין התשובה – כאשר אינו מצווה על כך.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לח עמ' 18 ואילך)

חידושי סוגיות

בדרשת חז"ל "יקרה היא מפנינים כו'" – ידקדק במ"ש הרמב"ם במעלת התורה שחילק דבריו בב' הלכות וגם שינה מן הש"ס / יבאר ב' מעלות בענין "כתר תורה", יקרות התורה כמו שאר הכתרים, ומעלה מיוחדת בתורה / עפ"ז יבאר ב' הדרשות שבמד"ר פרשתנו.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לג עמ' 42 ואילך)

הוספה – דרכי החסידות

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע – חובת החינוך המוטלת על האב והאם.

(אגרות קודש חלק ד עמ' קמו ואילך)

מקרא אני דורש

כוונה משותפת וכוונה פרטית

הסברת מה שביאר רש"י טעם וכוונת קרבנות הנשיאים רק בהגיעו לקרבנות הנשיא השני; הטעם שחזר הכתוב ושנה את כל פרטי הקרבנות י"ב פעמים

א. בסוף פרשתנו מפרטת התורה את קרבנות הנשיאים, שהקריבו את קרבנם לחנוכת המזבח. ובפירושו על הקרבנות של הנשיא השני, נשיא יששכר, מפרש רש"י את הרמזים שבקרבנות הללו, וזה לשונו:

"קערת כסף – מנין אותיותיו בגימטריא תתק"ל, כנגד שנותיו של אדם הראשון. שלשים ומאה משקלה – על שם שכשהעמיד תולדות לקיום העולם בן ק"ל שנה היה. . . מזרק אחד כסף – בגימטריא תק"כ, על שם נח שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזירת המבול קודם תולדותיו. . . שבעים שקל – כנגד שבעים אומות שיצאו מבניו. כף אחת – כנגד התורה שניתנה מידו של הקב"ה. עשרה זהב – כנגד עשרת הדברות. מלאה קטרת – גימטריא של קטרת תרי"ג מצוות, ובלבד שתחליף קו"ף בדל"ת על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק. פר אחד – כנגד אברהם, שנאמר בו: ויקח בן בקר. איל אחד – כנגד יצחק, ויקח את האיל וגו'. כבש אחד – כנגד יעקב, והכבשים הפריד יעקב. שעיר עזים – לכפר על מכירת יוסף, שנאמר: וישחטו שעיר עזים. ולזבח השלמים בקר שנים – כנגד משה ואהרן שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. אילים עתדים כבשים – שלשה מינים, כנגד כהנים ולוים וישראלים וכנגד תורה נביאים וכתובים. שלש חמשיות

כנגד חמשה חומשין, וחמש הדברות הכתובין על לוח אחד, וחמש הכתובין על השני. עד כאן מיסודו של רבי משה הדרשן.

והדברים צריכים ביאור – וכמו שעמדו על זה במפרשים:

כל האריכות בענין הרמזים שבקרבנות הנשיאים – אין מקומה לכאורה בפירוש רש"י על התורה שענינו הוא "פשוטו של מקרא"! ובמלים פשוטות: מה חסר בהבנת הפשט ללא המדרש הזה, שלכאורה שייך דוקא לחלק הרמז שבתורה?

למה רש"י מביא את דברי המדרש רק בנוגע לקרבנות הנשיא של היום השני – ולכאורה מקומו של ביאור זה הוא כבר בקרבנות הנשיא הראשון!

וממה נפשך: אם פרטי קרבנות הנשיאים דורשים ביאור – היה לרש"י לבארם כבר בנשיא הראשון; ואם פרטים אלו אינם דורשים ביאור – לא היה לו לבארם כלל?!

ב. ויש לומר בביאור הענין (ולהעיר ממ"ש בדברי דוד – להט"ז – כאן):

באמת יש כאן קושיא יסודית בהבנת הפשט, המתעוררת דוקא בלימוד הקרבנות של הנשיא השני. ובכך שרש"י מביא באריכות את הרמזים שבקרבנות, הוא בא ליישב קושיא זו שבפשט.

הקושיא היא: מדוע חוזר הכתוב בפירוט כה רב על הקרבנות של כל נשיא בפני עצמו?! לכאורה, לאחר שהכתוב פירט את הקרבנות של הנשיא הראשון – די לכתוב בקיצור שהנשיא השני הקריב אותם קרבנות שהקריב הנשיא הראשון. לשם מה איפוא חוזר הכתוב שתיים עשרה פעמים על כל הפירוט? [ומובן שקושיא זו מתעוררת לראשונה כאשר התורה מפרטת את הקרבנות של הנשיא השני].

וממה נפשך:

אם לכל נשיא היתה כוונה מיוחדת בהבאת הקרבנות שלו, שונה מהנשיאים האחרים (ולכן התורה חוזרת ומאריכה בקרבנו של נשיא במיוחד, בגלל המיוחד שבו) – איך יתכן הדבר כי בפועל כל הפרטים שבקרבנות הם שווים?

[ולכאורה כוונות שונות צריכות להתבטא גם בקרבנות שונים. וע"ד הענין של דגלי השבטים, ש"צבעו של זה לא כצבעו של זה" (רש"י במדבר ב, ב) – כי ענינו המיוחד של כל שבט נרמז בצבע אחר];

ואם נאמר שכל הנשיאים הביאו מתוך אותה כוונה, ולכן הקרבנות שווים [וכך מובן גם מזה שנשיא יששכר הוא שנתן את העצה להתנדב קרבנות הללו (כדברי רש"י לפני זה), שמזה מובן שכל נשיא הביא את קרבנותיו מצד אותה עצה ומזה שהכוונה הכללית היתה שווה] – מדוע באמת הכתוב טורח לחזור ולפרט את קרבנותיו של כל נשיא בפני עצמו?!

לקראת שבת

ז

לכן מביא רש"י דוקא את "יסודו של רבי משה הדרשן", שלפיו אפשר ליישב את הענין: כל רמז שמביא רש"י הוא ענין כללי – שמתחלק לכמה וכמה פרטים.

ולכן, מצד אחד כל הקרבנות היו שווים, כי הענין הכללי שעמד ביסוד הקרבנות כולם היה אחד; ומצד שני התורה מפרטת כל קרבן בנפרד, כי כל נשיא התכוון במיוחד לענין פרטי מסויים מתוך הענין הכללי המשותף.

ג. ולדוגמא – הרמז שכתב רש"י בקרבן של "שעיר עזים", שהוא "לכפר על מכירת יוסף":

הרצון לכפר על מכירת יוסף עמד ביסוד הקרבנות של כל הנשיאים, אולם כמובן שאינו דומה שבט לחבירו, בהתאם לחלקם בענין המכירה:

"בני השפחות" מלכתחילה לא שנאו כל כך את יוסף (רש"י ויחי מט, ה);

יששכר וזבולון שתקו בעת המכירה (ראה רש"י שם);

ראובן בכלל לא היה נוכח במקום (וישב לו, כט);

שמעון ולוי אמרו "לכו ונהרגו" (וישב לו, כ. רש"י ויחי שם) ואילו יהודה הציע דוקא למוכרו ולהרוויח את כספו (וישב לו, כז).

וזאת בנוסף ליוסף עצמו שהוא גרם לכל הענין;

ואילו בנימין, בכלל לא היה לו קשר לענין זה כלל!

[אף על פי כן, גם נשיא בנימין הביא שעיר עזים לכפר. ויש לומר (ע"פ פרש"י מקץ מב, יג-יד), על זה שלא חפשו אותו כל אותם השנים. או – לכפר על יעקב אביהם ששלח את יוסף לשכם (וכל זה שייך לכל השבטים)].

וכן הוא בכל הפרטים שמביא רש"י בתור רמז – שכל רמז יש בו נקודה כללית אחת, המתחלקת לכמה וכמה פרטים, וכל נשיא הקריב את קרבנו כוונה פרטית אחת מיוחדת, ולכן פירטה התורה את הקרבן של כל נשיא בפני עצמו.

ד. לפי זה, אפשר להבין פרטים מסויימים שבהם הרמז ברש"י שונה מהרמז שבמדרש רבה על אתר (פי"ד, יב), ומהם:

בנוגע לשייכות של "קערת כסף" לאדם הראשון, אומר המדרש: "אל תקרי 'קערת' אלא 'קערת', זה היה אדם הראשון שהוא היה עיקרון של בני האדם". אבל רש"י אומר רמז אחר: מנין האותיות של "קערת כסף" הוא "בגימטריא תתק"ל, כנגד שנותיו של אדם הראשון".

הנפקא מינה בין שני הרמזים:

לקראת שבת

זה שאדם הראשון הוא "עיקרן של בני האדם" הוא ענין אחד, שאינו מתחלק לפרטים; מה שאין כן "שנותיו של אדם הראשון" – למרות שכל השנים שאדם חי הם השנים של אותו האדם – הרי השנים הם מחולקים ושונים זה מזה.

בנוגע לשייכות של "מזרק אחד כסף" עם נח אומר המדרש: "שנזרק מן דור המבול"; אולם רש"י אומר ש"מזרק אחד כסף" בגימטריא תק"כ, ורומז לת"ק שנה של נח כשהוליד תולדות ולעשרים השנים "שנגזרה גזירת המבול קודם תולדותיו".

ולכאורה, דברי המדרש קרובים יותר לפשט מאשר הגימטריא שבפירוש רש"י!

אולם לפי האמור יובן:

פירוש המדרש "שנזרק מן דור המבול" הוא ענין אחד שאינו מתחלק; ואילו לפי דברי רש"י יש כאן רמז לשנים, ששנים בכלל הם שונים ומחולקים זה מזה.

בענין ה"קטרת" אומר המדרש "כנגד המילה הכתוב מדבר, שבעת שמלו ישראל במצרים. . . היה ריח הדם והערלה ערב לפני הקב"ה כבשמים" – ופירוש זה לכאורה קרוב יותר לדרך הפשט מאשר פירוש רש"י ש"קטרת" מורה על תרי"ג מצוות, כי:

השייכות של קטרת למילה היא מצד עצם הענין של קטורת – "ערב. . . כבשמים", מה שאין כן השייכות של תרי"ג המצוות ל"קטרת" היא רק מצד הגימטריא של המלה "קטרת". יותר מזה: גם הגימטריא עצמה אינה כה פשוטה – בכדי שקטרת תעלה תרי"ג צריך רש"י להוסיף "ובלבד שתחליף קו"ף בדל"ת על ידי א"ת ב"ש" – ובכל זאת נוקט רש"י שדוקא גימטריא זו קרובה יותר לפשוטו של מקרא מאשר הפירוש "כנגד המילה"!?!

אולם לפי האמור מובן:

לפי המדרש, ש"קטרת" מכוון למילה, הרי זה ענין אחד שאינו מתחלק לפרטים, ולכן בחר רש"י דוקא בפירוש שמדגיש נקודה כללית שיש בה התחלקות לפרטים – שיש "כף אחת", תורה אחת שניתנה מידו של הקב"ה, ובתוך "כף אחת" זו יש "עשרה זהב – כנגד עשרת הדברות", ויתירה מזו – היא "מלאה קטרת" – תורה אחת זו מלאה בתרי"ג מצוות.

יינה של תורה

אי-ציווי שלמעלה מציווי

הסברת השיטה שמצות התשובה איננה נחשבת במנין המצוות;
עיקר ענין התשובה – כאשר אינו מצווה על כך

א. בפרשתנו נצטוינו על מצות הוידי – ככתוב (ה, ז): "והתודו את חטאתם אשר חטאו". ובלשון הרמב"ם בסהמ"צ שלו (עשה עג): "שצונו להתודות על העונות והחטאים שחטאנו לפני האל ולאמר אותם עם התשובה, וזהו הוידי כו' והוא אמרו כו' והתודו את חטאתם אשר חטאו".

והנה, בטעם מה דכילל הרמב"ם במנין המצוות שלו רק את מצות הוידי, ולא את מצות התשובה – כתב במנ"ח (מצוה ססד) לבאר, דעשיית התשובה אינה נחשבת למצוה וחובה מן התורה, אלא "רק העשייה על תואר כך וכך נחשב מצוה, כמו גירושין וטוען ונטען . . . דדיני המצוה אם יעשה כך יהיה כך הוי מצוה . . . אבל אינו מבטל שום מצוה אם אינו עושה תשובה . . . שהתורה כתבה דיני המצוה אם ירצה שעונו יכופר יעשה תשובה על תואר כך וכך". ומדייק כן מלשון הרמב"ם בספר היד, עיי"ש.

אמנם כד דייקת, הנה מלשון הרמב"ם בכותרת להל' תשובה [שאף הכותרות נכתבו ע"י הרמב"ם (ראה רמב"ם הוצאת שולזינגער סוף כרך ו' תמונה ז); ועוד, דבנדו"ד כן לשון הרמב"ם במנין המצוות לפי סדר ההלכות, בריש ספר היד]: "מצות עשה אחת והיא שישוב החוטא מחטאו ויתודה". (וראה בקרית ספר למבי"ט על הרמב"ם ריש הל' תשובה).

לקראת שבת

וכן מוכח מלשון בעל התניא באגרת התשובה שלו, שכתב (תניא ח"ג פ"א): "מצות התשובה מן התורה היא עזיבת החטא בלבד" – ולא כתב "ענין" או "מהות התשובה" (וקאי שם בשיטת הרמב"ם – כמפורש בהמשך דבריו שם).

[השקו"ט והביאור בשיטת הרמב"ם שלא מנה את מצות התשובה במנין המצות שלו – ראה במקורי הדברים]

אמנם, מכיון שביאור זה דהמנ"ח הוי סברא בתורה, י"ל דהוה בגדר ד"אלו ואלו דברי אלוקים חיים", והיינו (כמשנ"ת כמ"פ), דאף אם דיעה מסויימת נדחתה ולא נתקבלה להלכה – מ"מ, הרי זהו רק בנוגע להנהגה במעשה בפועל, אבל בנוגע לתוכן המצוה ברוחניות, יש מקום לכל הדיעות; ועד"ז בנוגע לסברת המנ"ח, דהתשובה איננה מצוה וחובה – שיש לה מקום ע"פ התוכן הרוחני של מצות התשובה.

ב. ויובן בהקדם ביאור בתוכנה הפנימי של מצות התשובה:

דהנה, אמרו רז"ל שרמ"ח מצות עשה הוי כנגד רמ"ח אברי האדם (מכות כג, ב) ושס"ה מצות ל"ת הן כנגד שס"ה גידיו (זח"א קע, ב); וע"פ הידוע דכנגד תרי"ג איברים אלו שבגוף האדם, יש תרי"ג מיני כוחות וחיות בנשמת האדם (ראה תניא פנ"א) – נמצא, דתרי"ג המצות (דהו כנגד תרי"ג אברי הגוף) הם כנגד תרי"ג אברי הנשמה.

ומבואר בספרי חסידות (לקו"ת ד"ה כי המצוה. וראה סה"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה), דכאשר האדם שלם בקיום מ"ע ושמירת ל"ת דכל התרי"ג מצות – אזי הוא תמים ושלם בכל תרי"ג אברי הנשמה. ולאידך, כאשר החסיר מצוה או עבר עבירה – הרי הוא פגם באיבר הנשמה השייך לאותה מצוה, ונעשה "מחוסר אבר".

אמנם, ע"י עשיית תשובה שלימה מעומקא דליבא – האדם יכול לתקן את הפגם שעשה:

דהנה, מצות התשובה הוי במדרגה נעלית יותר משאר המצות – שאין היא כנגד "איבר" מאיברי הנשמה, אלא הוי בעצם הנשמה, אשר שם הפגם של העבירות לא יכול לפגום. וכמבואר בתניא (ספכ"ד), שעצם הנשמה "גם בשעת החטא היתה באמנה איתו".

[ועד דברי הרמב"ם הידועים (הל' גירושין ספ"ב) אשר רצונו האמיתי של כל יהודי הוא לעשות את כל המצות ולהתרחק בן העבירות ומה שעובר עבירה – הוא מחמת סיבה צדדית "יצרו שתקפו"; והמורם מזה, שגם כאשר כוחות הגלויים שלו הן כנגד רצון השי"ת (כמובן ממה שאין הוא רוצה בלבו, ואומר "רוצה אני" רק מצד שכפואהו) – מ"מ, בו בזמן, מצד מהותו העצמית של יהודי "רוצה הוא לקיים את כל המצוות"]

וע"י התעוררות תשובה מעומקא דליבא האדם מגיע לעצם הנשמה, שהיא מקור החיות של כל אברי הנשמה – ומשם נמשך חיות מחודשת לאיבר הפגום, למלאות ולתקן את הפגם והחסרון שנעשה בו.

לקראת שבת

יא

ג. ולפי זה יש לבאר את שיטת המנ"ח – דתשובה אינה נחשבת לצייוי וחיוב:

כאשר מוטל על האדם ציווי לעשות דבר-מה – אזי הצייוי מכריח את האדם לעשות כן, ואין זו עשייה הבאה מחמת החלטת ובחירת האדם. ולאידך, ככל שמתמעט החיוב (ההכרח מבחורין), אזי העשייה היא מפנימיות נפשו של האדם.

וע"ד המבואר במק"א (לקו"ש חכ"ו עמ' 216 ואילך – ע"פ לקו"ת עט, ד ואילך ועוד) בנוגע לשמחת ניסוך המים שבסוכות, שאינו אלא הלכה למשה מסיני (ורק רבנן סמכוה על פסוקים), ומ"מ שמחתה גדולה עוד יותר משמחת יו"ט שהוא חיוב מדרבנן; והשמחה שבהקפות בשמע"צ ובש"ת, שאינו חיוב אפילו מד"ס אלא מנהג ישראל, היא שמחה גדולה עוד יותר משמחת בית השואבה (כמנהג ישראל) –

ונתבאר בזה, דהיא הנותנת – דכאשר יש ציווי וחיוב על השמחה שבלב הרי ישנה סיבה צדדית שכאילו מכריחה את האדם לשמוח, וככל שמתמעט החיוב אזי השמחה פנימית יותר ונובעת מעומק הנפש.

ונמצא, שענין הבא מצד עצם נפשו של האדם (למעלה מכל כוחות ו"איברי" נפשו) – הוא מפני שבא אך ורק מבחירתו והחלטתו של האדם, ללא כל סיבה והכרח חיצוני.

וזהו הביאור הפנימי בסברת המנ"ח:

היות שתשובה שלימה ואמיתית באה מעצם הנפש (שרק משם נמשך חיות מחודשת ל"איבר" שנפגם ע"י מעשה העבירה) כנ"ל, לכן ס"ל שאין התשובה נחשבת לצייוי וחיוב – כי הבחינה על כך שהתשובה באה מעצם הנפש, הוא כאשר התשובה נעשית מצד החלטתו ובחירתו החפשית של האדם, ולא מחמת ציווי (אפילו לא של התורה).

חידושי סוגיות

בדרשת חז"ל "יקרה היא מפנינים כו"

ידקדק במ"ש הרמב"ם במעלת התורה שחילק דבריו בב' הלכות וגם שינה מן הש"ס / יבאר ב' מעלות בענין "כתר תורה", יקרות התורה כמו שאר הכתרים, ומעלה מיוחדת בתורה / עפ"ז יבאר ב' הדרשות שבמד"ר פרשתנו

א.

ידקדק במ"ש הרמב"ם במעלת התורה
שחילק דבריו בב' הלכות וגם שינה מן הש"ס

כתב הרמב"ם בהל' ת"ת (רפ"ג), וז"ל: "בשלשה! כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן כו' כתר מלכות זכה בו דוד כו' כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל כו' שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר (משלי ח, טו"ז) בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם", ובהלכה הבאה ממשיך "אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם

1) ראה ספרי קרח יח, כ. יומא עב, ב. קה"ר פ"ז, פל"ד, ב. תנחומא ויקהל ח בסופו. במדב"ר פ"ד, יג בסופו. פי"ד, יו"ד. יל"ש משלי רמז תקמא. א (ב). מדרש שמואל (שוחר טוב) פכ"ג. שמו"ר

לקראת שבת

יג

לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים". ומקורו בש"ס², ובמדרש (דלהלן).

וצריך ביאור: למה חילק הרמב"ם זה ד"אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם כו"י בהלכה בפ"ע³, דלכאורה מאמר זה אינו אלא סיום וראי' לתוכן ההלכה הקודמת ש"כתר תורה גדול משניהם"⁴. ומזה שהרמב"ם כתבו בהלכה בפ"ע משמע, שיש במאמר זה גם ענין והלכה בפ"ע.

וביותר אינו מובן: הרמב"ם אינו מפרש במה "ממזר ת"ח קודם לכהן גדול ע"ה" – אע"פ שמפורש במשנה (הוריות יג, א), שהובא שם ענין זה, ד"כהן קודם ללוי לוי לישראל . . . אימתי בזמן שכולם שווים אבל אם הי' ממזר ת"ח וכה"ג ע"ה ממזר ת"ח קודם", בהמשך להדין (הוריות יב משנה אחרונה) ד"האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבידה כו"י"⁵ – וברמב"ם אין כאן שום הלכה כ"א רק ראי' וחיזוק להלכה הקודמת.

ב.

יבאר ב' מעלות בענין "כתר תורה", יקרות התורה

כמו שאר הכתרים, ומעלה מיוחדת בתורה

יש לומר הביאור בזה⁶:

"כתר תורה" מורה על ענין ה"רוממות" שהתורה פועלת באדם הלומד תורה, כדברי ר' יוסף (פסחים סח, ב) בנוגע למ"ת "אי לא האי יומא דקא גרים כו"י", "שלמדתי תורה ונתרוממתי" (פרש"י שם) – ובזה יש ב' אופנים (ומדריגות):

(א) התעסקות בדבר נעלה בכלל (כולל – בתורה) פועלת "רוממות" באדם, ולהיות שהתורה היא "יקרה" . . . מפנינים", למעלה משאר הדברים הנעלים, לכן, ה"רוממות" שעל ידי התורה היא למעלה משאר עניני "רוממות". ולפי זה, "כתר תורה" הוא באותו סוג וגדר של שאר ה"כתרים" אלא שהוא למעלה מהם.

(ב) מעלה המיוחדת דתורה – יותר מסתם התעסקות בדבר נעלה: "כתר תורה" פועל "רוממות" שאין בערכה כלל בעולם, והיינו, כמ"ש "ואשים דברי בפין" (ישעי' נא, טז), שדברי תורה שבפיו ה"ה "דבר ה' זו הלכה" (שבת קלח, ב). וזהו מה שארז"ל "מאן מלכי

רמב"ם ספר המדע – ירושלים, תשכ"ד. וראה שם עוד נוסחא שהלכה ב' היא "שמא תאמר . . . אמרו חכמים . . . לפני ולפנים".

(5) וקדימה זו הביא בהל' מתנות עניים ספ"ח.

(6) ראה ג"כ (באו"א קצת) לקו"ש חכ"ח ע' 107 ואלך.

---

(2) ראה לקמן הערה 14.

(3) דאף שבמקורם הם שני מרז"ל במקומות שונים, הרי הרמב"ם הביאם בהמשך ולראי' א' על השני. ככפנים.

(4) ובהל' ת"ת לאדה"ז רפ"ד בא בהמשך אחד. ולכמה גירסאות כ"ה גם ברמב"ם שם (ראה

לקראת שבת

רבנן⁷. . דכתיב בי מלכים ימלוכו, שרק "רבנן" הם הם ה"מלכים" האמיתיים (וראה זח"ג רג, ב). ולפי זה שאר ה"כתרים" אינם נחשבים כלל בערך "כתר תורה". וזהו שלימות הענין ד"כתר תורה", שהרוממות וה"מלכות" אינן שלו, אלא של התורה עצמה (המתגלית על ידו).

יש לומר, שזהו תוכן החילוק בין שתי ההלכות ברמב"ם:

בהלכה הא' מדבר בפעולת עסק התורה באדם שהיא בדומה לפעולת שאר דברים נעלים, שבאופן זה הרי כתר תורה הוא באותו סוג דכתר כהונה וכתר מלכות (שהמלך וכהן גדול מובדלים ונעלים משאר העם), עד שאפשרי קס"ד שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, וצריכים להודיע שכתר תורה גדול משניהם, הרוממות שע"י התורה היא למעלה מכהונה ומלכות.

משא"כ בהלכה הב' מדבר באופן השני ב"כתר תורה", שהוא סוג אחר לגמרי⁸, ולא מאותו הסוג דכתר כהונה וכתר מלכות⁹. וזהו הטעם שענין זה מודגש בכך ש"ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים", היינו שיש מעלה בלימוד התורה על כניסת כה"ג לפני ולפנים, דאע"פ שזהו המקום הכי מקודש בעולם, ששם היא השראת השכינה, ובמילא מוכן שזהו האופן הכי קרוב שאדם יכול להתקרב אל הקב"ה, מ"מ, אין זה בערך ללימוד התורה, כי הכניסה לפני ולפנים היא רק כעבד או שר הנכנס אל המלך וקרוב אל המלך, אבל ע"י לימוד התורה בביטול הרי לומד התורה הוא בגדר "מלך" עצמו, "מאן מלכי רבנן", כנ"ל¹⁰.

]ועוד יש לומר, שזה מודגש גם בזה ש"ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ", כי רק מצד העילוי שלא בערך הנפעל על ידי התורה, הרי גם גברא שהוא מהירודים ביותר שבעשרה

7 כי כאן כוונתו "קודם" – לכבוד^א, ע"ד מ"ש בירו שלמי ובמדבר" (שבעה ערה 14) "אף לשיבה". וזהו החילוק בין ההו"א והמסקנא שם, שההו"א "סברין מימר לפדות להחיות ולכסות", כי זהו בענינים שלא יאבד התועלת שישנו ע"י הת"ח, התורה שבו, אבל בענין הישיבה וכבוד סברין למימר שהכה"ג הוא תחילה, כי קדושתו גדולה, וקמ"ל "אף לשיבה", כי קדושת התורה שגדולה מכהן גדול היא באופן שהיא נעשית כל מציאותו של הת"ח (עד שנעשה כ"מלך" עצמו, ככפנים).

8 כ"ה בתו"א וישב כז, ב. ע"פ גיטין סב, סע"א. ובפרט ע"פ פי' הבאר שבע (הוריות שם ד"ה וכהן גדול עם הארץ) – הובא בש"ך יו"ד (סרמ"ו סקי"ד. סרנ"א סקט"ו) – "לאו דוקא עם הארץ אלא שאינו שוה בחכמה לישראל" (וראה שו"ת כנסת יחזקאל אר"ח ס"ד). ומוכח דהא דממזר ת"ח מדובר במדרגינה נעלית ביותר בתורה, ככפנים.

9 היינו בהחפצא דכתר כהונה וכתר מלכות בפ"ע, אבל בפועל בנוגע לדוד קשורה מלכותו עם ביטולו (וראה לקו"ש חל"ג ע' 45 ס"ו), כמ"ש "אם לא שוית ודוממתי" (תהלים קלא, ב ובראב"ע שם). וראה רמב"ם סוף הל' לולב. לקו"ת ברכה (צט, ג).

10 ולכן לא כתב הרמב"ם דממזר ת"ח קודם בהדינים הנאמרים בהוריות שם שהביא בהל' מת"ע,

(א) ולהעיר מהגירסא ברמב"ם (הני"ל הערה 4) "חשוב" במקום "קודם".

יוחסין¹¹ שעליו נאמר "לא יבא . . בקהל"¹² – הוא למעלה מכהן גדול (ע"ה) הנכנס לפני ולפנים].

ג.

עפ"ז יבאר ב' הדרשות שבמד"ר פרשתנו

ועפ"ז יש לבאר בדרשה זו, כמו שהובאה במדרש. דהנה, איתא במדרש רבה ריש פרשתנו (במדב"ר פ"ו, א): "נשא את ראש בני גרשון וגו' (פרשתנו ד, כב) הה"ד (משלי ג, טו) יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה . . חכם קודם למלך ישראל כו"¹³ . . אם הי' ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים . . אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים¹⁴, דבר אחר יקרה היא מפנינים מדבר בקהת וגרשון אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור, לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב¹⁵ לגרשון כו".

לפי פשוטו¹⁶ הובא כאן הדרש הראשון בפירוש הפסוק "יקרה היא מפנינים" רק אגב הדרש השני (שהכתוב "מדבר בקהת וגרשון"), אבל מ"מ מסתבר לומר, שכיון שדרש זה הובא כאן על הפסוק דפרשתנו, ומה גם שדרש זה הובא כאן בתור פירוש ראשון (לפני הפירוש ש"מדבר בקהת וגרשון"), שגם דרש זה נוגע להבנת גדר מעלת התורה המרומז בפרשתנו (כדרש השני).

ולהמבואר לעיל יובן החילוק בין שתי הדרשות שבמדרש:

לפירוש הא' שבמדרש, קאי על שלימות הרוממות שבתורה, שאין כערכה כלל בשום דבר בעולם¹⁷, וזהו מה שאומר בסיום הענין "אם הי' ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים . . אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים", כנ"ל.

משא"כ לפירוש השני שבמדרש, קאי פסוק זה על אופן הא' הנ"ל ב"רוממות" דתורה,

היא בירושלמי שם בסוף ההלכה וירושלמי שבת פ"ב ה"ג (כנסמן במדרש שם). וראה לעיל הערה

11 קידושין רפ"ד. וראה גם מקומות שבהערה 14.

10.

12 תצא כג, ג. ועפ"ז יומתק הטעם שנקט

15 שנמנה בס"פ במדבר – ד, א ואילך.

"ממזר" ולא נתין או גר וכו' שלמטה מממזר בסדר

16 ראה פ"י מהרז"ו כאן ד"ה יקרה היא.

דעשרה יוחסין (כנסמן בהערה הקודמת). ואכ"מ.

17 עפ"ז יובן הטעם שדוקא בפ"י הא' במדרש

13 מקורו בירושלמי הוריות פ"ג ה"ה (כצויין

מביא גם המשך הכתוב "וכל חפציך לא ישוו בה",

במת"כ שם).

משא"כ בפ"י הב' שבמדרש מביא רק התחלת

14 מקורו בהוריות יג, א (כצויין במת"כ).

הכתוב "יקרה היא מפנינים", כי רק בפירוש הא'

וההוספה במדרש שם "סברין מימר לפדות להחיות

מדובר במעלת התורה שבאין ערוך לכל שאר

ולכסות הא לשיבה לא אמר רבי אבין אף לשיבה"

ענינים, "כל חפציך לא ישוו בה".

לקראת שבת

דגם כשאין לימוד התורה של האדם בתכלית השלימות (עד שיהי' בגדר "מאן מלכי רבנן"), מ"מ, עצם הענין שאדם לומד תורה פועל בו רוממות שלמעלה משאר כל סוגי רוממות שבעולם.

וזהו שאומר בפירוש זה "אע"פ שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור, לפי שהי' קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הכתוב לגרשון כו" – והיינו (א) ההשוואה היא (רק) לבכור, (ב) בזה גופא אומר רק ש"הקדימו הכתוב", (ג) מעלת קהת כאן היא (לא שהם לומדי תורה, אלא רק) "טוען הארון" – אלא שגדולה מעלת התורה כל כך, שאפילו מי שהוא "טוען הארון ששם התורה" יש בו מעלה גם על בכור (אף "שבכל מקום חלק הכתוב כבוד לבכור").

ועפ"ז יש לומר, שזוהי כוונת המדרש כאן בהביאו ב' הפירושים ב"יקרה היא מפנינים", ומסיים "ד"א יקרה היא מפנינים מדבר בקהת וגרשון כו", שתחילה מקדים שאמיתית ענין הרוממות שבתורה הוא ע"ד הענין ד"ממזר ת"ח קודם לכהן גדול. . שהוא נכנס לפני ולפנים", אבל מה שנוגע כאן (בקהת וגרשון) הוא רק המדריגה הפחותה במעלת התורה (כפירוש השני שבמדרש).

והטעם: בפסוק נאמר "נשא את ראש בני גרשון גם הם", ש"נשא" מורה על ענין ההתנשאות¹⁸ ורוממות, וכיון שגם אצל בני גרשון (אף שאין ענינם תורה) ישנו ענין ההתנשאות (אלא שהם טפלים בזה אל בני קהת, "גם הם") – עכצ"ל, שהכוונה לרוממות כזו שהיא בערך לשאר עניני רוממות, אלא שהיא למעלה מהם, כנ"ל.

התורה ר"פ תשא. ועוד. וראה בכל הנ"ל אוה"ת פרשתנו (כרך ו) ע' א'תשלה ואילך.

18) ראה במדב"ר פ"ד, יב: אינו אומר פקוד אלא נשא את ראש לשון נשיאות כו'. וראה אברבנאל ס"פ במדבר. גו"א על פרש"י ריש פרשתנו. מפרשי

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

חינוך הבנים והבנות

"כשם שכל יהודי מניח כל יום תפילין, ומתפלל שלש פעמים ביום, כל אב מחוייב לחשוב חצי שעה בכל יום, אודות ההדרכה החסידית של הילדים בנים ובנות"

ב"ה י"ד כסלו תרח"ץ

אטוואצק

ידידי וו"ח אי"א מוהר"ר פנחס שי

שלום וברכה.

במענה על מכתבם, ת"ל אשר בתם תי' מתנהגת בהנהגה טובה, והשי"ת יהי' בעזרה בגשם וברוח, אמנם זה שאין לו עדיין האפשריות למלא רצונה בלימוד דברי חסידות, לא טוב הוא.

חינוכן והדרכתן של בנות החסידים, דורשת אותה שימת לב של ההורים מורים ומדריכים מומחים, בחינוכם והדרכתם של בני החסידים.

לחשוב בכל יום על חינוך הבנים והבנות

בשמחת תורה תר"ס שחל להיות ביום הרביעי בשבוע, בהתועדות – פארבריינגען –

לקראת שבת

של הקידוש, פתח הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע את שיחתו הקדושה בזה הלשון:

היום הוא יום רביעי, הקשיבו מה שאומרים ומדברים אליכם, לא בכל ימי רביעי יכולים לומר ולדבר, ולא בכל ימי רביעי יכולים לשמוע ולהבין זאת.

בהשיחה קדושה ההיא – בעת הקידוש וההמשך בסעודת שמחת תורה – דיבר הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מענין ידיעת התורה, שמחת התורה, מעלת גדולי התורה, ומעלת התמימות ביראת שמים של אנשים פשוטים, ובהמשך דברי קדשו אמר:

כשם שכל יהודי מניח כל יום תפילין, ומתפלל שלש פעמים ביום – חוץ מזה שבכל תפלה צריכים לבקש אצל הקב"ה, שהילדים ילכו בדרך הישר – כל אב מחוייב לחשוב חצי שעה בכל יום, אודות ההדרכה החסידית של הילדים, בנים ובנות, שהמסירת נפש של זקניהם ושל זקנותיהם על חסידות ומנהגים חסידיים, יקבעו ("זאל איינגיבאקין ווערין") ויאירו אצל הילדים בלבבות.

באריכות גדולה ביאר והסביר אז הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, עד כמה נחוצה שימת לב ההורים ומורים, להדריך בני ובנות החסידים בהדרכה של חסידות.

לבאר ולהסביר את דרכי החסידים

ובכן כל אחד מאנ"ש והתמימים יחיו, צריך לשום לבו על חינוך והדרכת בנותיו בדרכי החסידות, כמו על חינוך והדרכת בניו, ולהתבונן היטיב בכל עת, איך ובמה לבאר ולהסביר להן דרכי החסידים הבא בירושה מהורים לילדיהם.

זה לא כבר נתעוררו בנות החסידים יחיו בעי"ת ריגא יע"א לסדר ביניהן לימוד בדברי חסידות במאמרי עבודה, וגם עניני התועדות, ות"ל מצליחים בלימודן, ונראות תוצאות טובות, והשי"ת יצליח להן בגשמיות וברוחניות, ולרגלן יתברכו הוריהן ומוריהן, ד' עליהם יחיו, בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, ויראו בהן רוב נחת בגשם וברוח.

נכון הדבר ונחוץ הוא, אשר אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו למקומותיהם, יקחו להם למופת, ובמדה האפשרית לייסד כן גם במקומם להחיות את לב בנותיהן יחיו, בטל תחי' של דרכי נועם החסידות, והשי"ת יהי' בעזרם בגשמיות וברוחניות.

ידידו הדו"ש ומברכו.

